YAKUTSK 2024 CHILDREN OF ASIA

«Азия оҕолоро» оонньуу саҕаланара 20 хонук хаалла

ДЬУЛУРҔАН

бэлиэ түгэн

«Азия оҕолорун» быыстапката аһылынна

Оҕо көмүскэлин күнүгэр «Мин Арассыыйам» устуоруйа пааркатыгар «Дети Азии — от идеи к истории» диэн Саха Өрөспүүбүлүкэтин бастакы бэрэсидьиэнэ Михаил Ефимович Николаевка аналлаах быыстапка үөрүүлээхтик аһылынна.

Бу тэрээһин «Азия оҕолоро» норуоттар икки ардыларынааҕы VIII спортивнай оонньуу култуурунай бырагырааматын чэрчитинэн ыытылынна.

Бэлиэ түгэҥҥэ «Азия оҕолоро» оонньуу уус уран салайааччыта, Арассыыйа народнай артыыһа **Андрей Борисов,** Саха Өрөспүүбүлүкэтин духуобунай сайдыыга уонна култуураҕа министрэ **Афанасий Ноев,** СӨ физическэй культурaҕа уонна успуорка министиирин бастакы солбуйааччы **Александр Бугаев,** СӨ норуотун хаһаайыстыбатын үтүөлээх үлэһитэ **Матвей Мучин,** Саха сирин бастакы бэрэсидьиэнин библиотекатын салайааччы **Юрий Семенов,** өрөспүүбүлүкэ волейболга сүүмэрдэммит хамаандатын оонньооччута **Алтан Афанасьев** кыттыыны ыллылар, быыстапка аһыллыбытынан эҕэрдэлээтилэр.

«Азия оҕолоро» бастакы оонньуу чэпчэки атлетикаҕа күрэхтэһиитигэр үһүс бириистээх миэстэлээх Александр Бугаев бэйэтин оччотооҕу наҕараадаларын — кубогы уонна мэтээлин — быыстапкаҕа көрдөрүүгэ туруорарга туттарбыта кэрэхсэннэ.

Быыстапка «Азия оҕолоро» оонньуу устуоруйатын толору аһан көрдөрөр. Бастакы түһүмэх оонньууну төрүттээччи Михаил Ефимович Николаевка анаммыт. Манна кини үлэлээбит остуола, кэппит көстүүмэ, тус маллара, кинигэлэрэ, наҕараадалара, архыып докумуоннара баалллар.

Салгыы түһүмэхтэргэ «Азия оҕолоро» хайдах сайдан, кэҥээн барбытын көрдөрөр докумуоннар, наҕараадалар, мэтээллэр, кинигэлэр, хаартыскалар көрдөрүүгэ туруоруллубуттар.

Биир кэрэхсэнэр экспонатынан, бастакы оонньуу (1996) кыайыылааҕа, Олимпиада боруонса призера Георгий Балакшин боксалаhыт бэрчээккэтэ уонна шлема буолар.

Быыстапка "Мин Арассыыйам" паарка иккис этээһигэр алтынньыга диэри үлэлиир. Куорат олохтоохторун уонна ыалдьыттары кэлэн көрөргүтүгэр ыҥырабыт.

Аадырыһа: Дьокуускай, К. Д. Уткин уул. 5.

Петр ПАВЛОВ.
Аалтар хаартыскаҕа түһэриитэ.

сонуннар ситимнэрэ

«Сайын!» бэстибээлгэ саахымат

Оҕо көмүскэлин күнүгэр — оҕолорго уонна ыччаттарга аналлаах «Сайын!» өрөспүүбүлүкэтээҕи иккис бэстибээл түмүктэннэ.

Бэстибээлгэ — наукаҕа, успуорка, креативка уонна искусствоҕа анаан быыстапкалар тэрилиннилэр. Холобур, пуонда саахымакка күрэхтэһиитэ көхтөөхтүк ыытылынна.

Түмүккэ Дьокуускай куорат 31 №-дээх оскуолатын хамаандата бастаата. Иккис миэстэни 39 №-дээх оскуола эдэр саахыматчыттара ыллылар. Үһүс бириистээх миэстэҕэ Дьокуускайдааҕы физико-техническэй лиссиэй хамаандата таҕыста.

Кыайыылаахтар — СӨ «Инники көлүөнэ сайдыытыгар» сыаллаах пуонда салайааччыта Владимир Егоров илиититтэн тустаах дипломнары, мэтээллэри, өйдөбүннүк бэлэхтэри тутаннар, үөрүүлэрэ-көтүүлэрэ үксээтэ.

Аҕам саастаах бөҕөстөр ситиһиилэрэ

Смоленскай куоракка ыытыллыбыт Арассыыйа көҥүл тустууга аҕам саастаахтарга аһаҕас чөмпүйэнээтигэр Саха сирин хамаандата үрдүк ситиһиилэннэ.

Бөҕөстөрбүт барыта — алта кыһыл көмүс, үс үрүҥ көмүс, түөрт боруонса мэтээллэри ылары ситистилэр.

Чөмпүйэнээт буоларын курдук, саастарынан араарыллыбыт бөлөххтөрүнэн ыытылынна. Түмүккэ, Тимур Андреев (62 кг), Семен Соркомов (62 кг), Александр Румин (100 кг), Алексей Николаев (130 кг), Петр Осипов (78 кг), Иннокентий Данилов (78 кг) — бары кыһыл көмүс, Николай Иванов (70 кг), Айаал Иванов (88 кг), Алексей Михайлов (88 кг) — үрүҥ көмүс, Прокопий Петров (78 кг), Николай Баттахов (100 кг), Валериан Неустроев (70 кг), Ефрем Ефремов (70 кг) — боруонса мэтээллэр хаһаайыннарынан буоллулар.

Аҕам саастаах бөҕөстөрбүт бу үрдүк ситиһиилэринэн эҕэрдэлиибит! Бу да түгэн, Саха сирэ тустуулаах өрөспүүбүлүкэ буоларын итэҕэтэр диэххэ сөп.

Көбүөргэ — Арыйаан Тютрин

Бэс ыйын 6–9 күннэригэр Венгрияҕа, Тустуу аан дойдутааҕы холбоһуга (UWW) тэрийэн ыытар иккис рейтиннээх турнира ыытыллар.

Бу күрэхтэһиигэ, Олимпиада иннинэ хоннох арыйа таарыйа Арыйаан Тютрин кыттыыны ылыаҕа. Сайаапкаттан көрдөххө, 57 киилэҕэ өссө азербайджанец Рзазаде, индус Аман, японец Хигучи, узбек Абдуллаев курдук, Олимпиадаҕа кыттар бырааба ылбыт бөҕөстөр баалллар.

Санатан эттэххэ, быйылгы, Париждааҕы Олимпийскай оонньууларга саха тустууга кыһатын иитиллээччилэриттэн Арыйаан Тютрин (Беларусь), Георгий Окороков (Австралия), Виктор Рассадин (Таджикистан), Айаал Лазарев (Кыргызстан) кыттыахтара.

«Дьулурҕан».

С главной мечтой к Олимпийским играм

Мой одноклассник Софронеев Пантелеймон, ученик 8 класса. У него сейчас самый ответственный момент, он готовится к Играм «Дети Азии-2024».

Пана с малых лет занимается вольной борьбой. Он — призёр республиканских, международных турниров в Казахстане, Кыргызстане, Москве. 7-го апреля с. Борогонцы Усть-Алданского улуса он прошел отборочный турнир на игры «Дети Азии», перед его днем рождения.

В его весовой категории было 25 участников, Пана занял 1-е место и получил путёвку на игры. Также у Паны состоятся тренировки в г. Алдане и г. Якутске в училище олимпийского резерва и «Триумфе». Он благодарен своему тренеру Артему Николаевичу Харлампьеву.

Для Паны самым интересным спортом в детстве была гимнастика, так как человек лучше начинает чувствовать свое тело. А вот уже в подростковом возрасте — единоборство, где он научился дисциплине и выработал характер. Самая большая проблема спортсменов перед соревнованиями — сгорание, они не смогут достичь результатов, полученных на тренировках. Поэтому, спортсмен должен быть крепким по духу.

Его самая главная мечта на будущее — это выиграть Олимпийские игры. Я желаю Пантелеймону высоких результатов, достойно бороться на играх «Дети Азии-2024».

А мы будем болеть за него!

Алина ЗАГИТОВА, юнкор медиацентра «Ориентир» Вилюйской СОШ № 1.

У мас-рестлера Рашида есть цель

Мусин Рашид, ученик 8 класса школы № 1 имени Г.И. Чиряева стал участником Международных спортивных игр «Дети Азии» по мас-реслингу.

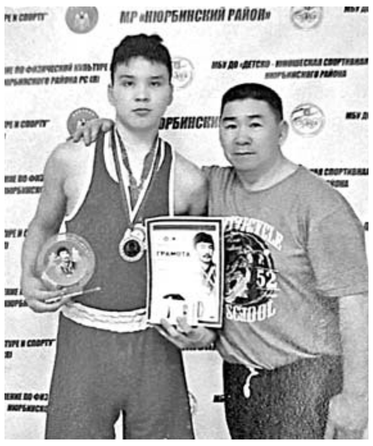

Он с ранних лет занимался боксом, пулевой стрельбой и мас-рестлингом. **Рашид** — многократный призёр республиканских соревнований и Дальнего Востока по боксу. У него было 14 боев и 12 побед на ринге. Наставниками считает своего отца **Мусина Тимура** и тренера **Каратаева Айвара Николаевича.**

Попасть на Игры «Дети Азии» была его главной целью. В Якутске Рашид дважды победил на отборочных чемпионатах республики. Он считает, что «Мас-рестлинг» — это национальный вид спорта, который покорил весь мир. Этим видом спорта занимается первый год, но с большими успехами прошёл отбор, благодаря своему тренеру **Георгию Борисову.**

Это полезный вид спорта для всех мышц, спортсмену нужна тактика, стратегия и быстрая сноровка. Рашид будет выступать в весовой категории на 80 кг. Давайте поддержим нашего спортсмена, чтобы победа на Играх «Дети Азии» вдохновила его на большой спорт. Желаем удачи!

Айнура ФЕДОРОВА, ученица 7 класса Вилюйской СОШ № 1 им. Г.И. Чиряева

Горжусь своими братьями юнкорами

Я горжусь своими братьями Арбыкиным Альбертом и Аркадием. Они оба- юные корреспонденты медиацентра «Ориентир» Вилюйской СОШ № 1 им. Г.И. Чиряева.

Аркадий — студент юридического факультета СВФУ им. М.К. Аммосова. Когда учился в школе он занимался в пресс-центре «Ориентир». Аркадий в 2019 году работал корреспондентом в зимних спортивных играх «Дети Азии-2019» в Южном Сахалине. Об этом он рассказал так:

— Мы прошли большой отбор. Как же я был рад и удивлен, когда оказался в списке. С республики 10 юнкоров удостоились чести участвовать в таком грандиозном мероприятии.

В Сахалине я провел необыкновенные дни, набрался огромного опыта, потому что мы работали наравне с профессиональными журналистами НВК. «Перед поездкой мы изучили историю игр и интересные факты Острова. Брали интервью у спортсменов из Кореи, Казахстана, Башкирии, Японии. Спортсмены с удовольствием отвечали на наши вопросы. Команда юных корреспондентов Якутии сплоченно, творчески, дружелюбно, на одном дыхании провели эти незабываемые дни работы.

Когда учился в 7 классе за успехи в работе в образовательном туре «Полярная звезда», получил путевку в «Артек». Это были незабываемые дни моих школьных лет.

* * *

Еще хочу написать о моем брате Альберте, он как журналист будет участвовать на Играх «Дети Азии-2024». Он учится в 10 классе. Попросила его рассказать немного о себе.

— Альберт, ты будешь работать корреспондентом в МСИ «Дети Азии-2024».

— Мы, юнкоры по путевке приняли участие в молодежном фестивале. Из 80-ти корреспондентов выбрали лучших в своих областях и дали путевку участвовать МСИ «Дети Азии-2024».

— Какие самые запоминающиеся моменты были во время работы в пресс-центре?

— Было очень много запоминающихся моментов, я не могу упомянуть все. Дни, проведенные в пресс-центре, оказались самыми счастливыми для меня.

— Скажи пожалуйста, какие трудности бывают в работе юнкора?

— Бывает иногда отказ от интервью, некоторые не хотят опубликовать о себе.

— Что должен уметь юный корреспондент? Какие качества у юнкора должны быть?

— Мне кажется, он должен обладать пунктуальностью, иметь хорошую грамотность. Должен уметь правильно представить себя каждому. Юный корреспондент должен понять, что он может открыться каждому, быть доступным к общению. Я несколько раз посещал образовательный тур в МАН с. Октемцы.

Нас там учили журналисты как создавать хороший и качественный контент, писать колонки газет.

Я благодарен детскому издательству «Кэскил» за то, что давали большой спектр и с малых лет быть частью большой журналистики.

Я очень рада, что у Альберта исполнилась мечта поработать корреспондентом в МСИ. Желаю высоких достижений и будущих успехов.

Оля АРБЫКИНА, юнкор медиацентра «Ориентир» Вилюйской СОШ № 1.

Фигуристка из 38-й школы

В мире фигурного катания не перестают удивлять талантливые и преданные спортсмены, среди которых выделяется юная фигуристка Степанова Нарыйа из 6-го класса 38-й школы города Якутска.

Несмотря на свой юный возраст, **Нарыйа** уже имеет внушительный опыт в этом виде спорта, начав заниматься фигурным катанием с раннего детства, в возрасте трёх лет.

Она рассказывает, что одной из ключевых составляющих ее успеха является роль тренера, который для нее стал второй мамой. Тренер поддерживает, вдохновляет и помогает преодолевать трудности на пути к достижению поставленных целей. И эти цели у Нарыйи очень амбициозны: стать кандидатом в мастера спорта и, возможно, даже мастером спорта.

Чтобы достичь таких высот, её каждый день наполнен трудом и упорством. Ежедневные тренировки на полу и на льду, работа над растяжкой, прыжками и скольжением — все это требует не только физических усилий, но и моральной выдержки.

На соревнованиях Нарыйа испытывает смесь волнения и уверенности, что помогает ей показать свой лучший результат. Но не менее важно для нее поддерживать баланс между учебой и тренировками. Она рассказывает, что ее дни наполнены утренними тренировками и дневными занятиями в школе, что требует от нее организованности и самодисциплины.

За свою недолгую карьеру Нарыйа уже имеет значительные достижения: два первенства города Якутска, участие в республиканских соревнованиях и успешные выездные выступления. Она видит свое будущее в фигурном катании, возможно даже как тренер, но пока что она наслаждается процессом тренировок и соревнований.

Для поддержания мотивации в трудные периоды Нарыйа советует не сравнивать себя с другими и ставить себя выше других. Она подчеркивает важность общей физической подготовки, растяжки, прыжков и скольжения для успешного выступления на льду.

И хотя правильное питание для нее играет не самую большую роль, Нарыйа понимает, что иногда можно плотно поесть, а иногда лучше воздержаться. Юная фигуристка является примером преданности и стойкости, стремясь к новым вершинам в мире фигурного катания.

Кира ВАСИЛЬЕВА, ученица 10 класса школы №38 Якутска.

ахтан-санаан аастахха

Сэдэх хаартыска сэһэнэ

(Салгыыта. Иннин хаһыат 10 №-гэр аах)

…1963 с. Юрий СГУ биолого-географическай факультетыгар киирии экзаменнарын ситиһиилээхтик туттаран, төһө да конкурстааҕын үрдүнэн студент буолар чиэскэ тиксибитэ. Кини иннигэр саха сайдыылаах, кэрэҕэ-сырдыкка дьулуһар ыччатын биһигэ буолбут студенческай олох киэң аартыга арыллыбыта. Манна киин сир буолан, спорду өрө тутар энтузиаст-тренердэр көмөлөрүнэн үөрэҕи кытары тэҥҥэ дьүөрэлииргэ син усулуобуйа баар этэ.

Бастаан утаа университет студена **Д. Иванов** салайар секциятыгар эрчиллэ кэлбитэ. Дьэ, онтон сотору буолаат, СГУ күрэхтэһиитигэр кыттан, университет үрдүкү курсун студена, оччолорго кинииттэн быдан уопуттаах **Борис Егоровтан,** тэҥ киирсиигэ хотторуу холлотутун билбитэ. Борис Егоров ити сылларга республика биир күүстээх боксера, кэлин, доруобуйа харыстабылын миниистирэ курдук дуоһунаска бэрт таһаарыылаахтык үлэлээн аасп ыта. Дьэ, онтон ылат студент **Юрий Луковцев** аата боксер быһыытынан Саха сиригэр 1963–1967 с. с. диэри бэрт күүскэ аатта ммыта.

Республика хамаандатын бэйэтин ыйааһыныгар солбуллубат бастакы нүөмэрэ буолан, ити хаартыскаҕа иккис эрээккэ турар, оччотооҕу бокса өрөспүүбүлүкэтээҕи ыстаарсай тренерэ, Саха АССР, РСФСР үтүөлээх тренерэ Арсен Петровка дьарыктаммыта. Ити сылларга кини сүрүн ситиһиилэриттэн манныктары ааттыахха сөп:

—1964 сыл Саха Өрөспүүбүлүкэтин "Спартак" ДСО уобаластааҕы сэбиэтин күрэхтэһиитэ, чөмпүйүөн;

— Саха Өрөспүүбүлүкэтин 1965 с. чөмпүйүөнэ;

— Саха сирин норуоттарын спартакиадатын 1966 с. чөмпүйүөнэ;

— Советскай Союз Геройа Н. Н. Чусовской турнира, 1967 с. чөмпүйүөнэ;

— Сибиир уонна Дальнай Восток зонатааҕы күрэхтэһиитин боруонса призера.

Боксатын кыайыытынан түмүктээбитэ.

Сылын аайы ыытыллыбыт СГУ, Дьокуускай да куорат күрэхтэһиилэригэр мэлдьи бастаталаан, хотторуу хомолтотун өрөспүүбүлүкэ иһигэр: 1-кы уонна СГУ бастакы курска үөрэнэр, бастакы күрэхтэһииттэн ураты биирдэ да хотторбокко, университеты бүтэрэр сылыгар боксатын тохтоторго күһэллибитэ. Талан ылбыт идэтин үөрэҕин ирдэбилин барытын ситиһиилээхтик толорон, ол курдук икки-үс ыйдарга ыраах экспедицияларга, уһун сайыны быһа үөн-көйүүр өлгөмнүк буулаабыт Саха сирин күөллэриммаардарын, бурулуу будулуйар сүүрүктээх таас үрэхтэрин, өрүстэрин, Дьааны хайаларын былыстарыгар сытар хотоол сирдэринэн олохтоох айылҕаны үөрэтэр, кэтээн көрөр хайысхалаах научнай чинчийэр институт биир сүрүн специалиһа буолбута.

Бүтэһигэр 1967 с. Ньурбаҕа ыытыллыбыт Н. Н. Чусовской турнирыгар, Сунтаарга педпрактикатын бара сылдьан үөһээ ахтан аһарбыт биллиилээх боксер Борис Егоров биллэрииттинэн, анал бэлэмэ суох кыттан, 67 кг бэрт үчүгэй састаапка, өрөспүүбүлүкэ хас да төгүллээх чөмпүйүөнэ, Сибиир уонна Дальнай Восток күрэхтэһиитин призера **Василий Ананьевы,** оччолорго аата саҥа ааттанан эрэр **Герасим Бытыгыевы** уо. д.а. кэннигэр хаалларта ан, чөмпүйүөн үрдүк аатын ылан баран бэрчээккэтин тоһоҕоҕо ыйыырга күһэллибитэ.

Ити сыл үөрэҕин ситэ бүтэттэрбэккэ, үөрэҕэр туйгунун иһин БГФ декана, профессор, оччолорго тарбахха баттанар учуонай **Никита Гаврилович Соломонов** этиитинэн, Россия наукаларын академиятын биология инситутун Сибиирдээҕи салаатын научнай сотрудника буолбута. Тута сөрөөн өр буолбакка эһиилги сылыгар очнай аспирантураҕа, аспирант буолбута. Онон үрдүк үөрэх дипломун салгыы научнай чинчийэр үлэ аана иннигэр тэлэччи аһыллыбыта.

Спорка да, үлэҕэ өрүү инники

Ити кэмҥэ ситэн-хотон олоҕун аргыһын кырдьаҕас Үөһээ Дьааҥы куоратыттан төрүттээх географ үөрэхтээх кыыһы кытары студенческай сыбааиба оҥорбут эдэр ыал түбүктээх олохторо саҕаламмыта. Бу эмиэ олоххо сэдэх көстүү буолар. Бокс курдук спорка ыарахан көрүҥүн уонна тус үөрэҕэр олох үчүгэй ситиһиилэри тэҥҥэ дьүөрэлээн кэлбит, "Сэргэлээх" ыччатын бастыҥ студена, научнай үлэнит түбүктээх үлэтин быһыытынан, өссө да аҕыйах сыл спорка ситиһиилэри эккирэппэккэ спордун тохтоппута.

Үлэҕэ да, спорка ситиһиилэрин курдук үчүгэй түмүктэрдээх буолбута. Отут сааһыгар Владивосток куоракка кандидатскай диссертациятын ситиһиилээхтик көмүскээбитэ, биологическай наукалар кандидатын аатын ылбыта. Бу оччотооҕуга эмиэ биир биллэр ситиһии этэ. Олохтоох саха киһитэ өрөспүүбүлүкэ тас өттүгэр эдэр сааһыгар учуонай буолуута ити кэмнэргэ олох аҕыйах ахсааннаах этэ.

Баҕа санаам

Юрий Семенович курдук үтүө санаалаах, мааны сымнаҕас майгылаах, сүрдээх интеллигентнай ис култуураллаах, сурукка-бичиккэ аһары грамотнай үтүө санаалаах салайааччыга аныгы үйэҕэ түбэһэр сэдэх дьол да диэххэ сөп. Ону кинини кытары бииргэ үлэлээбит дьон, бары биир киһи курдук бигэргэтэллэр, билинэллэр. Манна даҕатан аҕыннахха, саха сүдү учуонайа, биллиилээх киһибит, саха саарына **Н. Г. Соломонов,** Юрий Семеновиһы үйэтин тухары бэйэтин биир бастыҥ үөрэнээччитинэн киэн тутта өрүүтүн ахтара. Үйэтин тухары сибээһин быспатаҕа, дөрүн-дөрүн даачатыгар кэлэн ыалдьыттаан, астынан барар этэ. Өрөгөйдөөх үбүлүөйүн аайы мааны ыалдьыта буолара. Юрий Семеновиһы кытары куруутун кэккэлэһэ олороро. Улахан учуонай бу Юрийы өссө студент эрдэҕинэ наукаҕа сирдээн киллэрбитинэн киэн туттар толору бырааптаах.

Бу орто дойдуга кэргэнинээн **Светлана Гаврильевналыын** үс оҕону улааттыннаран, үрдүк үөрэхтээн атахтарыгар туруоран, ол оҕолоро ыал буолан Юрий Семеновичка аҕыс сиэни бэлэхтээн, Охлопковтар, Луковцевтар кэккэлэрэ хаҥаан иһэр.

Юрий Семенович саҥардыы уһун экспедицияларга бүтэн, дьэ дьиэтигэр түптээн олорон истэхтэринэ, оҕолоро үөрэхтэрин бүтэрэн атахтарыгар туруулларын саҕана, орто сааһын саҥардыы ааһан иһэн эмискэ ыалдьан олохтон хомолтолоохтун тууран, барыбытын соһутан да хомотон да турар.

Билиҥҥи олоҕун аргыһа **Татьяна Михайловна** Нам Үөдэйин улахан аҕатын ууһун сыдьаана буолар. Былыргыттан тэнийэн кэлбит төрүттээх Хоро Үөдэйдэр, саха омук быһыытынан сайдыытыгар, устуоруйаҕа киирбит оҕус миҥэлээх бүрээтмонгол төрүттээх, силистээхмутуктаах, бүтүн Саха сирин үрдүнэн тэнийбит уустар эбит.

Эдэр эрдэҕинэ кэскиллээх спортсменка, сүүрүк, хайыһардьыт этэ. Нам ороройуонун элбэх төгүллээх араас дистанцияларга чөмпүйүөнэ. Өрөспүүбүлүкэ "Урожай" уопсастыбатын күрэхтэһиилэригэр оройуонун чиэһин кэккэ сылларга чиэстээхтик көмүскээбитэ. Аҕата сахаҕа бэрт үчүгэй уҥуохтаах, эттээхсииннээх бааһынайдыҥы киһи, кытаанах кыанар буолан буолуо, "Күүстээх Мэхээлэ" диэн аатынан биллэрэ. Оннук да буолан оҕолоро бары кэриэтэ айылҕаттан айдарыылаахтар.

Нэһилиэк, улуус, өрөспүүбүлүкэ иһигэр ааттарын элбэхтэ ааттатан аастылар. Уолаттара Семен, Иван Охлопковтар, кыыстара Клавдия Шелковникова чэпчэки атлетикаҕа уонна хайыһарга биллэр ситиһиилээх дьон, спорт маастардара.

Татьяна Михайловна улахан ыал улахан оҕото буолан, бырааттарыгар, балтыларыгар саҥа ыал буолуоҕуттан ийэ-аҕа оруолун толорон, күн бүгүнүгэр диэри көмөлөһө, сүбэ-ама буола олорор. Этэргэ дылы, мээнэ киһи тэҥнээспт киһитэ. Айылҕаттан айартутар дьоҕурдаах, оҕуруонан оһуордаан, ону дьүһүнүн наардаан, киһи "һык" гына түһэр араас эриэккэс бэйэлээх хартыыналары оҥортуур. Куоракка быыстапкаларга кыттар биллэр коллекционер, сылабаардары уонна сахалыы таас керамическай статуэткалары хомуйар, мунньар.

Онон Юрий Семеновичтыын иккиэн баай интэриэһинэй устуоруйалаах олохтоох дьон холбоһон бэйэ-бэйэлэрин ситэрсэн, өйдөһөн-өйөөн аҕам саастарыгар, икки өттүттэн оҕолорун, сиэннэрин тапталларыгар уйдаран, үрдүк айылар арчыларынан уһуннук, дьоллоохтук олордуннар диэн баҕа санаабын этэбин.

Дьэ биир соһуччу көстүбүт хаартыска сэһэнэ итинник буолан таҕыста.

Түмүктээн эттэххэ, боксер быһыытынан Юрий Луковцев өрөспүүбүлүкэ иһигэр иккитэ эрэ хотторуу амтанын билбит, өрөспүүбүлүкэтигэр биэс сыл (1963–1967 с. с.) биирдэ да хотторбокко спордун тохтоппут.

Манных спортсмен Саха сирин боксатын устуоруйатыгар бэрт сэдэх буолуохтаах.

СӨДҮӨЧЧҮЙЭ УОЛА,
бэтэрээн маастардарга көҥүл тустууга аан дойду чөмпүйүөнэ.
Дьокуускай, Нам Үөдэйэ.

оҕо успуорда

Бүгүҥҥүттэн — үөрэнээччилэр спартакиадалара

Бэс ыйын 6 – 10 күннэригэр Дьокуускайга уонна Горнай улууһун киинигэр Бэрдьигэстээххэ, Саха Өрөспүүбүлүкэтин үөрэнээччилэрин сайыҥҥы иккис спартакиадаларын бүтэһик быһаарыылаах күрэхтэһиитэ ыытыллыаҕа.

Санатан эттэххэ, спартакиада эрдэ былааннаммытынан Намҥа буолуохтаах этэ. Ону сааскы халаан алдьатыытыттан, атын сиргэ көһөрүлүннэ.

Аҕыйах хонуктааҕыта Медиа кииҥҥэ буолбут пресс-конференцияҕа Саха Өрөспүүбүлүкэтин үөрэххэ уонна наукаҕа министрин бастакы солбуйааччы Алевтина Аргунова, өрөспүүбүлүкэтээҕи оҕо успуордун «Спортивные якутяне» тэрилтэтин дириэктэрин солбуйааччы Александр Брызгалов, спартакиада сүрүн судьуйата Юрий Балаганскай кыттыыны ылан, күрэхтэһии тэрээһинин туһунан билиһиннэрдилэр.

Кинилэр үөрэнээччилэр спартакиадалара 1994 сылтан саҕаламмытын, 2023 сылтан Ил Дархан Айсен Николаев дьаһалынан сөргүтүллүбүтүн санаттылар. Итиэннэ Намтан көһөрүллэн, өрөспүүбүлүкэ киин куоратын успуорка тутуутарыгар, Горнай улууһугар ыытыллар буолбутугар махталларын биллэрдилэр. Улахан таһымнаах күрэхтэһии үһүс быһаарыылаах түһүмэҕэр успуорт 9 көрүҥэр (бокса, волейбол, көҥүл тустуу, гиирэ успуорт, чэпчэки атлетика, мас-рестлинг, саахымат, дуобат, оҕунан ытыы) 1700 спортсмен-үөрэнээччи күөн көрсөрө күүтүллэр. Чэпчэки атлетика күрэхтэһиитэ Бэрдьигэстээх "Чыпчаал" стадионугар ыытыллара былааннанна.

Онтон атын аҕыс көрүҥҥэ күрэхтэһиилэр — М. К. Аммосов аатынан Хотугулуу Илиҥҥи федеральнай университет, В. А. Босиков аатынан Музыка үрдүкү оскуолатын успуорка саалаларыгар, "Өрөгөй" успуорка бэлэмнэнии киинигэр, "Модун" успуорт киинигэр, дуобат-саахымат өрөспүүбүлүкэтээҕи киинигэр уонна Хатастааҕы успуорт комплексыгар ыытыллыах.

Спартакиада түмүгүнэн түөрт бөлөҕүнэн тэриллэр күрэхтэһиигэ бастаабыт хамаанда — 250 тыһ., иккистээбит — 150 тыһ. уонна үһүс миэстэлэммит — 100 тыһ. солк. харчынан наҕараадаланыа.

Тэрээһин кэмигэр спартакиада наҕараадаларын уонна тэрийээччилэр, судьуйалар, волонтердар кэтэр таҥастарын-саптарын көрдөрдүлэр, билиһиннэрдилэр. Ол курдук, кыайыылаахтарга сиэдэрэй көстүүлээх мэтээллэр, кубоктар, спартакиада ымыыта буолбут Бэдэр сымнаҕас оонньуура — барыта кэрэтик оҥоһуллубуттар. Маны тэҥэ спартакиада хас биирдии кыттааччытыгар өйдөбүнньүк бэлэхтэр бэриллэр буолбуттара кэрэхсэбиллээх.

«Спортивные якутяне» иккис спартакиаданы сүрүннээн Саха Өрөспүүбүлүкэтин физическэй култуураҕа уонна успуорка итиэннэ үөрэххэ уонна наукаҕа министиэристибэлэрэ иилээн-саҕалаан тэрийэн ыыталлар.

Петр ПАВЛОВ.
Ааптар хаартыскаҕа түһэриилэрэ.

хаартысканан кэпсиибит

«Азия оҕолоругар» кыттарга бэлэмнэнэр

Андрей Буслаев сүүрүүнэн бастакы кылаастан дьарыктанар. Чэпчэки атлетикаҕа элбэх ситиһиилэрдээх. Кэнники күрэхтэһиитигэр Санкт-Петербурга бэйэтин дистанциятыгар үһүс бириистээх миэстэни ылла. Кини билигин тириэньэрэ Туйяра Рожина салалтатынан дьарыктанар.

Андрей Буслаев «Азия оҕолоро» норуоттар икки ардыларынааҕы VIII спортивнай оонньууларга кыттарга бэлэмнэнэр. Биһиги киниэхэ ситиһиилээх сүүрүүнү баҕарабыт.

Юлиана ТОМСКАЯ,
Г. И. Чиряев аатынан Бүлүүтээҕи 1 №-дээх орто оскуола үөрэнээччитэ.

түһүлгэ дуорааана

Энтузиаст-саахыматчыт кэриэһигэр

Республикатааҕы саахымат уонна дуобат киинигэр Саха сиригэр саахымат сайдыытыгар биллэр-көстөр өҥөлөөх, бу муударай оонньууну олус таптыыр, уһулуччу бэриниилээх энтузиаст-пропагандист Николай Васильевич Иннокентьев кэриэһигэр, төрөөбүтэ 90 сылыгар аналлаах бэтэрээннэргэ республикатааҕы күрэхтэһии ыытылынна.

Күрэхтэһиигэ 26 саахыматчыт кырдьыы диэни аахсыбакка, эттэрин-сииннэрин сэргэхситэн, күүстэрин-уохтарын чөкөтүнэн, ох курдук оҥостон кэлбиттэрэ хараххa быраҕыллар. Барыта 16 эр киһи, 10 дьахтар кииристилэр.

Эдэр бэтэрээннэргэ **Владимир Таппыров, Андрей Иванов, Степан Румянцев,** саастаахтарга **Николай Николаев, Петр Павлов, Семен Протодьяконов** кыайдылар. Дьахталларга **Светлана Егорова** чемпионнаата, иккис миэстэ **Наталья Андреева,** үһүс **Анна Слепцова** буллулар. Саастаахтарга — уопуттаах саахыматчыттар **Наталья Трифонова, Мария Фомина, Светлана Захарова** инники күөҥҥэ таҕыстылар.

Күрэхтэһиигэ Николай Васильевич оҕолоро, сиэннэрэ, хос сиэннэрэ, аймахтара мустан кэлэн, бэйэлэрин билиһиннэрбиттэрэ кэрэхсэннэ. Бары кыайыылаахтар **Н. В. Иннокентьев** дьиэ кэргэниттэн мэтээллэри, грамоталары, сыаналаах бириистэри тутан үөрдүлэр-көттүлэр.

Николай Васильевич 1934 с. Ньурба улууһугар Бэстээх нэһилиэгэр төрөөбүтэ. Саха Республикатын норуотун хаһаайыстыбатын үтүөлээх үлэһитэ (24 сыл Госснаб бэрэссээдэтэлин солбуйааччытынан үлэлээбитэ), Саха Республикатын үөрэҕириитин туйгуна, саахымат маастарыгар кандидат, республикатааҕы категориялаах судьуйа, Дьокуускай куорат чемпиона (1970 с.), «Саха Республикатыгар успуорт сайдыытыгар үтүөлэрин иһин» анал бэлиэлээх.

1994–2009 сс. Саха Республикатын үтүөлээх учуутала Е. Н. Скрыбыкинныын туруорсан 1 №-дээх педколледжка саахымат уруогун киллэттэрэн, 15 сыл устата 2500 устудьуону саахымакка үөрэппиттэрэ, онтон 600 устудьуон «алын кылаастарга саахымат учуутала» диэн саҥа идэни баһылаабыта, 800 тахса устудьуон 3–4 разряды ылары ситиспитэ.

2000 с. Саха сиригэр оскуолаларга саахымат уруогун киллэрэргэ бирикээс тахсыбыта. Ити уопуту өйөөн 2004 с. аны Россияҕа бирикээс тахсар. Кини Саха сиригэр саахымат оонньуута тэнийэн, сайдан барбыт историятын «Саахымат хонуулларын тула сахалар ыллыктара» (2007 с.) диэн кинигэ ааптара.

Турнирга саахымат салалтата: федерация президенэ **В. А. Егоров** уонна федерация урукку вице-президенэ **С. А. Протодьяконов** — Николай Васильевич туһунан истиҥник-иһирэхтик ахтан тыл эттилэр.

Билиҥҥи туругунан Саха сирин оҕолоро Дальнай Востокка бастыҥнар кэккэлэригэр сылдьаллара үөрдэр. Аны «Азия оҕолоро» оонньууга ситиһиилэри баҕарабыт!

Түмүккэ сиэн балта **Галина Михайловна Самсонова** күүстээх кылыһахтаах куолаһынан туойан, алҕаан, дьон махталын ылла.

Бу күрэхтэһии тэриллиитигэр Саахымат киинин үлэһиттэригэр махталбыт муҥура суох. Турниры Гаврил Петрович Винокуров иилээн-саҕалаан ыытта, улахан тэрийэр дьоҕурдаах, сытыы-хотуу, сэргэх үлэһит барыбытын астыннарда. Итиэннэ күрэхтэһиини Н. В. Иннокентьев уола — Эдуард Николаевич көҕүлээн ыыппытыгар махтал!

Мария СТАРОСТИНА,
Н. В. Иннокентьев кэргэнэ.